

Niemand wil meer leraar Duits of Frans worden, dat is een groot probleem

Les krijgen in je 'buurtalen' is lang niet meer vanzelfsprekend. Dat verzwakt onze reputatie van meertaligheid, waarschuwen Maaïke Koffeman en Stijn Heusschen namens de Visiegroep Buurtalen.

[Maaïke Koffeman en Stijn Heusschen](#) 2 mei 2023, 22:00

Nederlanders staan van oudsher bekend om hun brede talenkennis. Niet alleen Engels, op dit moment de mondiale lingua franca, ook Frans en Duits zijn stevig geworteld in ons onderwijs. Dat versterkt onze positie in het internationale (handels)verkeer, maar verbreedt ook onze culturele horizon.

Helaas bevinden de talenstudies zich in zo'n negatieve spiraal, dat de schoolvakken Frans en Duits binnen afzienbare tijd dreigen te verdwijnen. Het aantal examenkandidaten daalt, de doorstroom naar vervolgoopleidingen Frans en Duits stukt – en dat leidt weer tot ernstige docententekorten.

Rampzalige ontwikkeling

Als deze tendens doorzet, beheersen toekomstige generaties de talen van onze belangrijkste buurlanden niet meer. Gezien het grote economische, culturele en maatschappelijke belang van de Franse en Duitse taal is dat een rampzalige ontwikkeling.

De instroom in de hbo- en universitaire opleidingen is nu al zo sterk teruggelopen dat onderwijsinstellingen in het onderwijsaanbod moeten snijden. Dit geldt voor de hbo-lerarenopleidingen, maar ook voor het universitaire onderwijs, omdat beide per student betaald worden. Zo komen de zelfstandige opleidingen Frans en Duits op de tocht te staan, terwijl bij deze lerarentekorten juist alle routes naar het docentschap Frans of Duits open moeten staan.

Dit probleem moet bij de wortel worden aangepakt: het lage animo voor talenopleidingen. Een belangrijke oorzaak daarvan is de manier waarop Frans en Duits in het voortgezet onderwijs worden gegeven. De nadruk ligt eenzijdig op grammatica en leesvaardigheid, wat de inhoud van het vak weinig uitdagend of aantrekkelijk maakt. Scholen worden afgerekend op het centraal schriftelijk examen, dat alleen uit leesvaardigheid bestaat, en juist die focus vinden leerlingen volstrekt demotiverend.

Snel ingrijpen

Daarbij komt, dat veel schooldirecties hun docenten niet de uren geven die voor Frans en Duits formeel worden aanbevolen, vaak ook door een gebrek aan docenten. Zo ontstaat een vicieuze cirkel, die leidt tot een geleidelijke teloorgang van het buurtalenonderwijs.

Intussen zijn er ook positieve ontwikkelingen te melden. Op dit moment wordt eindelijk serieus werk gemaakt van een vakvernieuwing, die leerlingen kan motiveren een taal te gaan studeren. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een les over de vernieuwende werking van hiphop of straattaal, en de maatschappelijke betekenis daarvan.

We vertrouwen erop dat die vernieuwing jongeren in de toekomst naar de talenstudie zal trekken. Alleen neemt dat de acute dreiging niet weg, want het zal jaren duren voordat de effecten van de vakvernieuwing merkbaar zijn.

De overheid moet daarom snel komen met een integraal actieplan voor de buurtalen. Allereerst door de hbo- en universitaire opleidingen Frans en Duits overeind te houden, omdat daar vakdidactische en wetenschappelijke expertise zit die nodig is om de vakvernieuwing in goede banen te leiden.

'Kies ook talen!'

Daarnaast moeten de buurtalen op de middelbare school de uren krijgen die ervoor staan, zodat alle facetten van het vak aan bod kunnen komen. Alle leerlingen die dat willen, moeten het vak Frans of Duits ook kunnen volgen, ongeacht hun profielkeuze.

Wijs schooldecanen er verder op dat de nieuwe geopolitieke context vraagt om een goede beheersing van de vreemde talen. Een landelijke campagne zal dit alles moeten ondersteunen. Na 'kies exact' is het tijd voor een 'kies ook talen!'

Alleen zo kunnen we de negatieve spiraal doorbreken en onze reputatie als meertalige Europeanen waarmaken. Nederland kan zijn spilfunctie tussen de taalgebieden behouden. Maar dan moeten we wel meteen beginnen, nu we de kennis en expertise nog hebben om dit probleem vakkundig aan te pakken.

Lees ook:

Zeven talen leren in zeven dagen? Het kan echt – met een beetje lef

Kan een mens [in zeven dagen zeven vreemde talen leren lezen](#)? Taaljournalist Gaston Dorren denkt van wel. Hij schreef er een leuk en leerzaam boek over. 'Het is geen grootspraak, het werkt echt.'

Lees ook:

Niet óf Engels óf Nederlands; kies in het onderwijs voor beide talen

De eenkennige gerichtheid op Engels gaat [ten koste van kennis van andere talen](#), ook het Nederlands, betreurt Roberta D'Alessandro, hoogleraar syntaxis en taalvariatie aan de Universiteit Utrecht.